

BÀN VỀ CƠ CHẾ KẾT HỢP QUỐC PHÒNG - AN NINH VỚI KINH TẾ - XÃ HỘI TRÊN ĐỊA BÀN TRỌNG ĐIỂM BIÊN GIỚI

NGUYỄN NHÂM*

1. Kết hợp kinh tế - xã hội (KT-XH) với quốc phòng - an ninh (QP-AN) là quy luật, là truyền thống đã được chứng minh qua quá trình hoạt động thực tiễn lâu dài của dân tộc ta. Quá trình thực hiện kết hợp KT với QP, QP với KT luôn có sự đổi mới, phát triển. Trong Văn kiện Đại hội VIII, lần đầu tiên Đảng ta đưa vấn đề kết hợp thành một trong sáu quan điểm cơ bản trong quá trình đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước và là một trong sáu tư tưởng chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ QP và AN. Đại hội IX của Đảng tiếp tục khẳng định quan điểm trên và nhấn mạnh kết hợp KT-XH với QP-AN, QP-AN với KT-XH là một nội dung của đường lối kinh tế, là một trong năm quan điểm phát triển KT-XH và là một nguồn lực của sức mạnh tổng hợp bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN. Đến Đại hội X, Đảng đã nhấn mạnh kết hợp xây dựng KT-XH với tăng cường QP-AN trên cơ sở phát huy mọi tiềm năng của đất nước. Như vậy, nhận thức về kết hợp KT-XH với QP-AN là một quá trình, luôn luôn được bổ sung, đổi mới và phát triển cho phù hợp với mỗi giai đoạn lịch sử cụ thể của đất nước.

Thời kỳ chiến lược đến năm 2010 là thời kỳ tiếp tục có những chuyển biến quan trọng và vẫn chứa đựng những yếu tố khó lường. Xu thế toàn cầu hoá, khu vực hoá, hội nhập kinh tế quốc tế là không thể đảo ngược. Cuộc cách mạng khoa học - công nghệ mới đã kéo theo cuộc *cách mạng quân sự mới*, cuộc đấu tranh giai cấp, đấu

tranh dân tộc ngày càng tác động mạnh mẽ làm cho mỗi nước phải quan tâm điều chỉnh chiến lược phát triển KT-XH và QP-AN của mình. Các mối quan hệ cơ bản về QP-AN; về độc lập tự chủ, chủ quyền quốc gia, lợi ích dân tộc; hợp tác quốc tế; đối tượng, đối tác... đều có những biểu hiện mới, làm cho nhận thức về kết hợp không thể dừng lại ở những kinh nghiệm truyền thống mà phải được đổi mới, bổ sung cho phù hợp. Do đó, kết hợp KT-XH với QP-AN là phạm trù có tính lịch sử, cần được nhận thức ngày càng đầy đủ hơn thông qua quá trình hoạt động thực tiễn xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN.

Vấn đề đặt ra hiện nay là làm sao để vận dụng quy luật kết hợp có hiệu quả cao, nhất là trên các địa bàn trọng điểm, nhằm tăng cường tiềm lực và sức mạnh quân sự-quốc phòng nước ta trong giai đoạn từ nay đến năm 2010 và 2010-2020.

Cơ sở lý luận cho thấy, quy luật kết hợp KT-XH với QP-AN là quy luật khách quan, phản ánh tính năng động chủ quan của con người, của xã hội do nhận thức được các mối quan hệ biện chứng khách quan giữa kinh tế với chiến tranh, kinh tế với quốc phòng, kinh tế với an ninh, xây dựng với bảo vệ... Mỗi quy luật đều có *cơ chế vận động* của nó, quy luật kết hợp cũng vậy, khi chúng ta muốn ứng dụng quy luật đòi hỏi phải tìm ra cơ chế vận động

* Viện Nghiên cứu chiến lược - Bộ Quốc phòng.

của nó, quá trình tìm ra cơ chế phải trải qua thử nghiệm, việc thử nghiệm thành công đưa hoạt động kết hợp trở thành phổ biến, cơ chế ấy gọi là *cơ chế vận dụng* quy luật. Vậy cơ chế vận dụng quy luật kết hợp hiện nay là gì? Đó là câu hỏi lớn đòi hỏi phải có lời giải đáp.

Thực tế cho thấy, ở các nước xung quanh nước ta như Ma-lai-xi-a, Phi-lip-pin..., các nhà doanh nghiệp, các nhà đầu tư luôn tìm cách *giành* cho được các hợp đồng kinh tế quân sự của Bộ Quốc phòng... Nhiều khách sạn, nhà cao tầng, thậm chí cả công viên cũng được xây tầng ngầm, có nơi đến 4-5 tầng ngầm sâu trong lòng đất... và toàn bộ các công trình ngầm đó đều được đưa vào hoạt động, kinh doanh bình thường như các công trình khác: kinh doanh nhà hàng, câu lạc bộ, bãi đỗ xe, kho chứa hàng hoá... Vậy bí quyết của cơ chế vận dụng ở đây là ở chỗ nào? Phải chăng vẫn là đòn bẩy lợi ích kinh tế (*lợi nhuận thoả đáng*) bằng các biện pháp của Nhà nước: giảm thuế, miễn thuế, hỗ trợ vốn, đầu tư thêm ...

Toàn bộ những vấn đề nêu trên đều nhằm đi đến thử tìm kiếm cơ chế vận dụng quy luật kết hợp KT-XH với QP-AN ở nước ta như thế nào cho phù hợp với tình hình mới, phù hợp với các địa bàn có tính đặc thù khác nhau như các vùng trọng điểm biên giới quốc gia, các thành phố lớn, các khu công nghiệp, khu chế xuất, khu kinh tế mở, khu kinh tế cửa khẩu, vùng đồng bằng ven biển... Trong phạm vi bài này, chủ yếu đi sâu vào địa bàn trọng điểm biên giới.

2. Để tăng cường tiềm lực và sức mạnh quốc phòng trên địa bàn biên giới quốc gia, nhất là các vùng trọng điểm cần phải coi kết hợp như một giải pháp chiến lược quan trọng, và là khâu đột phá trong quá trình vận dụng quy luật. Khi nói tới quy luật kết hợp người ta thường nói đến cả hai vế: kết hợp KT-XH với QP-AN và ngược

lại kết hợp QP-AN với KT-XH, nhưng trên địa bàn biên giới trên bộ của nước ta, vấn đề kết hợp cần nhấn mạnh vai trò chủ thể của QP-AN và khách thể là KT-XH xét về cả mục tiêu, lực lượng, phương tiện. Ít nhất trong vòng 10-15 năm tới vấn đề ưu tiên vẫn là kết hợp QP-AN với KT-XH chứ chưa phải là cân đối và càng chưa phải đến lúc nhấn mạnh đến hiệu quả kinh tế, đến vai trò chủ thể của KT-XH.

Do đó, phải tăng cường tính chủ động kết hợp QP-AN, chúng ta không coi nhẹ vai trò kết hợp từ phía chủ thể KT-XH nhưng trong bối cảnh hiện nay và trong những năm tới thì Bộ Quốc phòng và Bộ Công an phải chủ động kết hợp. Điều này phù hợp với Nghị định số 119/2004/NĐ-CP ngày 11-5-2004 của Chính phủ; trong đó, có quy định Bộ Quốc phòng giúp Chính phủ chủ trì thực hiện chức năng quản lý nhà nước về công tác quốc phòng theo chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn được quy định tại Nghị định số 30/2004/NĐ-CP ngày 16-01-2004 của Chính phủ về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Bộ Quốc phòng. Bộ Quốc phòng đề xuất các nội dung, yêu cầu về công tác quốc phòng, kết hợp KT với QP trong quy hoạch, kế hoạch chiến lược.

Trên thực tế, Bộ Quốc phòng đã thể hiện tính chủ động tích cực trong quá trình vận dụng quy luật kết hợp như đã đề trình và được Nhà nước phê duyệt 19 dự án xây dựng khu KT-QP trên các địa bàn trọng điểm biên giới. Cho đến nay, đã triển khai cả 19 dự án, nhiều dự án đã đưa lại hiệu quả thiết thực, đặc biệt là khu KT-QP thuộc Binh đoàn 15, Binh đoàn 16 ở Tây Nguyên, toàn bộ số gia đình có người được nhận làm hợp đồng là thành viên của khu KT-QP đều không ai tham gia vụ gây rối chính trị hồi tháng 02-2001 và tháng 4-2004.

Từ tình hình thực tiễn kết hợp QP-AN với KT-XH trong thời gian vừa qua trên một số địa bàn trọng điểm biên giới, đã

nảy sinh một số vấn đề cần phải quan tâm giải quyết sau:

- Có thể nảy sinh mâu thuẫn giữa chức năng, nhiệm vụ của các khu KT-QP với nhu cầu bảo đảm QP-AN trong các tình huống phức tạp. Bởi vì những yếu tố cần và đủ để xây dựng các khu KT-QP lại không hoàn toàn phù hợp với nhu cầu bảo đảm của công tác quốc phòng trên địa bàn, nhất là yêu cầu cơ động trong phạm vi khu vực. Với biên chế, tổ chức lực lượng hiện nay của các đoàn KT-QP thì vai trò nòng cốt về quốc phòng tại địa bàn còn đang hạn chế. Vấn đề thực tiễn đang đặt ra là các đoàn KT-QP đang hoạt động trên các địa bàn hiện nay thực chất là đơn vị làm công tác QP-KT chứ chưa phải đoàn KT-QP với chức năng xây dựng khu KT-QP.

- Có thể nảy sinh mâu thuẫn giữa nhu cầu tổ chức các đơn vị *quân đội tham gia xây dựng kinh tế* ở những khu vực trọng yếu nhưng lại chưa đủ các yếu tố để xây dựng các khu KT-QP với yêu cầu giảm biên chế của quân đội ta trong thời kì mới, trên thực tế đã phải đưa ra một số giải pháp *tình thế* trên một số địa bàn quan trọng.

- Có thể nảy sinh mâu thuẫn giữa việc triển khai dự án xây dựng hậu phương quốc gia trên một số địa bàn quan trọng với tình hình thực tiễn đang diễn ra hết sức phức tạp hiện nay trên địa bàn có quan hệ với diễn biến tình hình khu vực và trên thế giới.

- Đang có mâu thuẫn giữa nhu cầu ổn định lâu dài của vùng, tuyến biên giới quốc gia cho sự phát triển chung của đất nước với nguồn lực quốc phòng trên địa bàn bao gồm cả nguồn lực tại chỗ và chi viện của trung ương. Nhu cầu đầu tư cho vùng biên giới là rất lớn nhưng khả năng tài chính của ngân sách nhà nước là có hạn và đang có sự bất cập.

3. Để cơ chế vận dụng quy luật kết hợp KT-XH với QP-AN theo Nghị định số 119/2004/NĐ-CP của Chính phủ nói trên

có hiệu quả, theo chúng tôi, cần phải quan tâm đến một số vấn đề chủ yếu sau:

Thứ nhất, về quan điểm, tư tưởng chỉ đạo. Cần coi kết hợp QP-AN với KT-XH là một giải pháp chiến lược có tính đột phá nhằm nâng cao hiệu quả xây dựng KT-XH và tăng cường sức mạnh QP-AN bảo vệ Tổ quốc trên địa bàn trọng điểm biên giới. Cần coi tự bảo vệ tại địa bàn, với tham gia bảo vệ trong khu vực và được bảo vệ trong thể trận chung của cả nước là phương châm hành động của các lực lượng hoạt động trên địa bàn trong quá trình xây dựng, phát triển KT-XH và củng cố QP-AN. Kết hợp là trách nhiệm của toàn dân, của các cấp, các ngành và là nhiệm vụ trọng yếu thường xuyên của các cơ quan Đảng, chính quyền, đoàn thể địa phương, trong đó lực lượng quân sự - quốc phòng có vai trò là nòng cốt. Kết hợp toàn diện nhưng tập trung vào một số trọng điểm như xây dựng quy hoạch, kế hoạch phát triển KT-XH; xây dựng các khu KT-QP; xây dựng kết cấu hạ tầng, nâng cao dân trí và đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân; khơi dậy truyền thống cách mạng của nhân dân các vùng căn cứ kháng chiến cũ, phát huy truyền thống đó trong điều kiện mới thực hiện thắng lợi hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN trên các địa bàn biên giới.

Thứ hai, về phương thức kết hợp chủ yếu. Chủ động gắn kết giữa nhiệm vụ quân sự - quốc phòng với nhiệm vụ xây dựng KT-XH địa phương, tăng cường khả năng tự bảo vệ và được bảo vệ trong quá trình phát triển, nhấn mạnh vai trò của chủ thể kết hợp là QP-AN phải chủ động phối hợp với các cơ quan hữu quan trên địa bàn để xác định mục tiêu, yêu cầu, nội dung, phương thức, phương pháp kết hợp cụ thể phù hợp với quy hoạch chung đã được xác định với hiệu quả kết hợp tối ưu; kết hợp theo quy hoạch, kế hoạch củng cố tăng cường sức mạnh QP-AN, xây dựng, phát triển kinh tế của từng địa phương trên địa

bàn trọng điểm với sự chỉ đạo tập trung thống nhất của trung ương. Kết hợp QP-AN với KT-XH phù hợp với tính đặc thù của từng địa bàn biên giới, phân tích tính đặc thù mà tìm ra những hình thức kết hợp, những phương pháp kết hợp phù hợp mới đưa lại hiệu quả cao, nhất là những yếu tố về đặc điểm dân cư, về địa lý quân sự, về đất đai, thổ nhưỡng, môi trường an ninh sinh thái và an ninh biên giới.

Thứ ba, về các phương pháp kết hợp. Khai thác tính đặc thù của địa bàn biên giới trên góc độ địa - kinh tế, địa - chính trị và địa - quân sự phục vụ cho nhu cầu xây dựng, phát triển KT-XH, củng cố QP-AN. Thông qua đầu tư thêm để sớm tạo dựng vùng biên giới vững về chính trị, giàu về kinh tế, ổn định về QP-AN phục vụ cho nhu cầu xây dựng đường biên giới hoà bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển. Thông qua tổ chức, sắp xếp lại cơ cấu ngành, vùng, lĩnh vực KT-XH theo mục tiêu, yêu cầu của chiến lược kết hợp chung của quốc gia, quốc phòng phải chủ động phối hợp với các ngành KT-XH hữu quan để hoạch định những chủ trương, quy hoạch, kế hoạch, đề án, dự án, phương án kết hợp sao cho có lợi nhất cho cả QP-AN và KT-XH; xây dựng, củng cố các khu KT-QP, thu hút thêm đồng bào dân tộc vào nhận hợp đồng làm ăn sinh sống và tăng cường chức năng quốc phòng của các đơn vị xây dựng các khu KT-QP, xây dựng thêm các khu KT-QP tại các địa bàn quan trọng trên vùng biên giới trên bộ; tăng cường chức năng "đội quân công tác", nhất là giúp dân sản xuất của các lực lượng cơ động của Bộ và Quân khu đóng trên địa bàn; tăng cường năng lực hoạt động của các đội công tác vận động quần chúng nhân dân, nhất là đồng bào dân tộc ít người trong các vùng hẻo lánh trên địa bàn, kết hợp xây dựng kinh tế, chính trị, văn hoá với bảo vệ an ninh, trật tự an toàn xã hội ở địa phương, cơ sở, chống lại những âm mưu và hành động gây chia rẽ, phá hoại

của các thế lực thù địch.

4. Từ thực tế triển khai và thực hiện cơ chế kết hợp, KT-XH với AN-QP thời gian qua, chúng tôi đề xuất một số ý kiến sau:

- Tăng cường biên chế cho lực lượng nòng cốt trong các khu KT-QP nhằm tăng cường chức năng quốc phòng của đơn vị trên địa bàn hoạt động.

- Điều chỉnh mục tiêu của các khu KT-QP trên địa bàn quan trọng: trong giai đoạn 5- 7 năm đầu, mục tiêu QP-AN cần được xác định ưu tiên.

- Sớm triển khai xây dựng thêm một số khu KT-QP mới trên địa bàn thuộc một số vùng trọng điểm biên giới.

- Tổ chức thêm một số đơn vị quân đội làm kinh tế trên một số địa bàn thuộc biên giới nhưng không đủ điều kiện để xây dựng khu KT-QP, lực lượng này có thể không nằm trong quân số của bộ đội thường trực.

- Các đơn vị thuộc lực lượng cơ động của Bộ Quốc phòng và Quân khu tổ chức các đội công tác thường xuyên thay nhau làm nhiệm vụ vận động quần chúng nhân dân tại địa phương vùng đóng quân.

- Nghiên cứu để sớm mở thêm các khu kinh tế cửa khẩu và vùng kinh tế đường biên trên các địa bàn biên giới; kiên định việc triển khai dự án xây dựng một số vùng thành hậu phương quốc gia như đã dự kiến □

Tài liệu tham khảo.

1. Văn kiện Đại hội VIII của Đảng. NXB CTQG. H.1996, tr 86 và tr 119.

2. Văn kiện Đại hội IX: Báo cáo Chính trị Phần IV, Phần VI và Chiến lược phát triển KT - XH. Phần II, mục 2.

3. Văn kiện Hội nghị lần thứ chín BCH TƯ khoá IX. NXB. CTQG. H. 2004, tr. 55.

4. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X. NXB. CTQG, H. 2006, tr. 110

5. Cục kinh tế- Bộ Quốc phòng: Báo cáo 5 năm quân đội xây dựng các khu kinh tế - quốc phòng.